

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Томілінські читання

Матеріали VIII науково-практичної конференції
з міжнародною участю

м. Харків, 30 жовтня 2025 року

Харків – 2025

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Харківський національний медичний університет**

**ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ:
ПРОБЛЕМИ ТА СПОСОБИ
ЇХ ВИРІШЕННЯ**

Томілінські читання

*Матеріали VIII науково-практичної конференції
з міжнародною участю*

м. Харків, 30 жовтня 2025 року

Харків
ХНМУ
2025

УДК 614(477)(082)
Г 87

Затверджено
Вченою радою ХНМУ.
Протокол № 16 від 27.11.2025 р.

Редакційна колегія: О. А. Наконечна, К. Г. Помогайбо,
В. Г. Нестеренко, К. М. Сокол,
А. А. Подпрядова, Н. М. Мартиненко

Г87 **Громадське здоров'я в Україні: проблеми та способи їх вирішення «Томілінські читання»** : матеріали VIII науково-практичної конференції з міжнародною участю, Харків, 30 жовтня 2025 р. / Ред. кол.: О. А. Наконечна, К. Г. Помогайбо, В. Г. Нестеренко та ін. Харків, 2025. 262 с.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.17642172>

УДК 614(477)(082)

© Харківський національний
медичний університет, 2025
© О.А. Наконечна, К.Г. Помогайбо,
В.Г. Нестеренко та ін., 2025

ЗМІСТ

Секція 1.

ІСТОРІЯ МЕДИЦИНИ

Томілін В.Г., Томіліна Т.В. Віктор Павлович Голік. Портрет заслуженого професора. Харківський національний медичний університет. До 80-річчя від дня народження завідувача кафедри ортопедичної стоматології (1996–2014 рр.)	12
Родинський Р.О., Зайцев В.В. Обласна клінічна лікарня імені І. І. Мечникова під час першої світової війни та української революції (1914–1920)	14
Рябокоть Є.М., Рябокоть Р.Є. Аналіз інтеграції дисциплін громадського здоров'я в підготовці лікаря-одонтолога на одонтологічному факультеті (1921–1927 рр.)	16
Романенко А.В. Козацьке здоров'я	18
Рябокоть Є.М., Рябокоть Р.Є. Теми громадського здоров'я у дипломних роботах майбутніх лікарів-одонтологів Харківського державного медичного інституту у 1920–1930-х роках ХХ століття	22
Перцева Ж.М. Діяльність Д. М. Калужного у контексті епідеміологічних викликів ХХ ст.	24
Martynenko N.M., Ozel Zeynep Features of the organization and achievements of military medicine in the Arabic World during the middle ages	28

Секція 2.

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Лехан В.М. Методологія розробки індикаторів для первинної медико-санітарної допомоги	33
Сердюк О.І., Просоленко Н.В., Парфьонова І.І. Охорона здоров'я в умовах сучасних викликів.....	35
Донік О.М. Сучасні тенденції та перспективи розвитку первинної медичної допомоги в Україні.....	37
Заславський Д.Д., Ейсмунд-Малевич Г.А., Кий-Кокарєва В.Г. Роль волонтерства та громадських організацій у системі охорони здоров'я в умовах війни	39

Грецишкіна Н.В., Литвинова Л.О., Донік О.М. Особливості викладання громадського здоров'я майбутнім медичним психологам	215
Крупеня В.І., Просолєнко Н.В., Каук О.І. Вплив соціальних мереж та комп'ютерних ігор на здатність до навчання у підлітків та осіб молодого віку	218
Гурбич О.С., Мартиненко Н.М. Масаж при розсіяному склерозі: методика виконання	221
Григорова А.О., Ярославська Ю.Ю., Михайленко Н.М. Психологічна адаптація дітей на хірургічному стоматологічному прийомі ..	225
Журавель Я.В. Електронний курс як інтерактивний інструмент при викладанні освітнього компоненту: «Соціальна медицина, громадське здоров'я та наукові методи дослідження в медицині» в Харківському національному медичному університеті	228
Ріга О.О., Х'юз З. Рання діагностика аутизму у дітей: можливості та методи	230
Старкова В.Д., Лантухова Н.Д. Особливості анестезіологічного менеджменту пацієнтів з опіоїдною залежністю	232
Коваленко Н.І. Тайм-менеджмент як ключовий інструмент для підвищення самоорганізації навчальної діяльності студентів-медиків	234

Секція 9. СТУДЕНТСЬКА НАУКА

Селегень О.М., Усенко С.Г. Соціальне та психічне благополуччя вимушено переміщених осіб: аналіз факторів адаптації та безпеки в умовах війни	237
Старкова В.Д., Тищенко О.М. Обґрунтування необхідності психологічної реабілітації поранених під час війни	238
Вакуленко А.І., Андрєєв С.В. Вплив проблеми формування конкрементів сечовидільної системи внаслідок «забутого» сечовідного стенту на систему громадського здоров'я	239
Єгоркіна Д.М., Нешко С.І. Застосування проблемно-пошукового методу у вивченні англійської мови здобувачами вищої освіти	241
Тросцінський Я.Й., Сікорський М.В., Орлова Н.М. Ефективність програми медичних гарантій в акушерстві та гінекології	242

Барабаш С.О., Журавель Я.В. Обізнаність населення України щодо ситуації з ВІЛ/СНІД: міфи та реальність	245
Монакова О.С., Жолудь В.В., Пастерюк В.Г. Мікропластик і здоров'я людини: рівень обізнаності студентської молоді та освітні інтервенції	248
Масленникова Р.О., Самойлова Г.П. Розширення спектра науково-освітніх заходів як чинник формування дослідницьких компетентностей	250
Помохаібо К.Г., Ait Bahadou Ayoub Interdisciplinary approaches of epidemiology, biostatistics, mental hygiene and public health in solving major public health problems	252
Yaremenko A.V., Orel M.O. Prospects for the development of evidence-based medicine using artificial intelligence and modern technologies in higher medical education of Ukraine.....	254
Помохаібо К.Г., Ostapchuk V.M. Determination of methods of prevention of mental disorders and their medical and social significance	256
Mishchenko M.M., Vinichenko A.I. Particularly dangerous infections: epidemiological trends and biosafety risks.....	258
Помохаібо К.Г., Zhou Wintao Comparative analysis of cohort and case-control studies in medicine	260

Секція 9. СТУДЕНТСЬКА НАУКА

СОЦІАЛЬНЕ ТА ПСИХІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ВИМУШЕНО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ: АНАЛІЗ ФАКТОРІВ АДАПТАЦІЇ ТА БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Селегень О.М., Усенко С.Г.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. Термін «соціальне благополуччя» поєднує два ключові аспекти: «соціальне» (що стосується людської спільноти) та «благополуччя» (стан забезпеченого життя, вільного від негараздів). Це поняття являє собою комплексну характеристику якості життя особистості, що відображає її гармонійні відносини із соціальним середовищем та суб'єктивне задоволення життям [1, 2].

Теоретично обґрунтовано пропозицію п'яти вимірів соціального благополуччя: соціальної інтеграції, соціального внеску, соціальної узгодженості, соціальної актуалізації та соціального прийняття [3].

Вплив війни, проживання в зонах конфліктів, втечі та вимушена міграція можуть створювати або збільшувати ризик широких наслідків прямих та непрямих ризиків для фізичного та психічного здоров'я, і позбавляють можливостей розвитку та основних ресурсів. В умовах війни соціальне та психічне благополуччя населення зазнає суттєвих труднощів. Наслідками стають психоемоційні травми та посттравматичні реакції, обмежений доступ до медичної допомоги та загальне зниження рівня життя.

Метою роботи є комплексне дослідження соціального та психічного благополуччя вимушено переміщених осіб (ВПО) в умовах воєнного стану.

Досягнення мети передбачає оцінку рівня їхньої адаптації та психоемоційного стану, також виявлення впливу умов проживання й соціально-демографічних чинників на процес інтеграції та відчуття безпеки ВПО, із подальшим порівнянням отриманих результатів із наявними літературними даними.

Матеріали та методи. У дослідження включено 60 вимушено переміщених осіб (ВПО). Методом збору даних було анонімне, дистанційне соціологічне анкетування.

Анкета складалася з 10+ запитань, що охоплювали такі ключові аспекти: місце поточного проживання, оцінка рівня психічного благополуччя (за п'ятибальною шкалою) та особливості самопочуття після переїзду.

Отримані дані підлягали аналізу та порівнянню з урахуванням соціально-психологічних аспектів адаптації ВПО в умовах воєнного стану.

Результати та обговорення. Аналіз анкетування 60 вимушено переміщених осіб (ВПО), більшу частку яких склали жінки, виявив наступний розподіл місця поточного проживання: проживають за кордоном: 37,3 % респондентів; перебувають у межах України (в іншій області): 33,9 %; залишилися у своєму регіоні: 28,8 %.

Оцінка психічного благополуччя (за п'ятибальною шкалою) показала: високий рівень (5 балів): 3,3 % (2 особи); рівень «4» бали: 33,3 % (20 осіб); середній рівень (3 бали): 46,7 % (28 осіб) – більшість респондентів; низький рівень (2 бали): 10,0 % (6 осіб); критично низький (1 бал): 6,7 % (4 особи).

Отримані дані свідчать, що 46,7 % опитаних демонструють лише середній рівень психоемоційної стабільності, 16,7 % (10 % + 6,7 %) перебувають у зоні високого ризику низького благополуччя.

При оцінці емоційного стану після переїзду 41,7 % опитаних повідомили, що відчували сильний стрес і тривогу; 40 % респондентів зазначили, що їм було важко, проте вони поступово адаптувалися; лише 10 % відчули підтримку та змогли швидко пристосуватися до нових умов.

Висновок. Отримані результати свідчать про те, що більшість вимушено переміщених осіб переживали виражений стресовий стан одразу після переміщення, що негативно вплинуло на їхнє психічне благополуччя. Найбільш уразливою групою виявилися особи з низькою самооцінкою психічного стану (приблизно 16,7 % респондентів із рівнями 1–2 бали). Це підкреслює потребу у своєчасній психологічній підтримці та заходах соціальної інтеграції для зменшення негативних наслідків вимушеної міграції.

Література:

1. Соціальна медицина, громадське здоров'я. навч. посіб. : у 4 т. / за заг. ред. В.А. Огнева. Харків: ХНМУ, 2023. Т. 2. Громадське здоров'я. 324 с.

2. Bürgin D, Anagnostopoulos D; Board and Policy Division of ESCAP; Vitiello B, Sukale T, Schmid M, Fegert JM. Impact of war and forced displacement on children's mental health-multilevel, needs-oriented, and trauma-informed approaches. *Eur Child Adolesc Psychiatry*. 2022 Jun;31(6):845-853. doi: 10.1007/s00787-022-01974-z. PMID: 35286450; PMCID: PMC9209349.

3. Corey Lee M. Keyes. *Social Well-Being*. *Social Psychology Quarterly*, Vol. 61, No. 2, 1998, pp. 121–40. JSTOR. <https://doi.org/10.2307/2787065>. Accessed 4 Oct. 2025.

ОБҐРУНТУВАННЯ НЕОБХІДНОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПОРАНЕНИХ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Старкова В.Д., Тищенко О.М.

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

Вступ. Повномасштабна війна в Україні спричинила небувале зростання кількості поранених військовослужбовців та цивільних осіб. При цьому фізичне відновлення є лише одним складником процесу реабілітації пацієнтів. Поряд із фізичними травмами чи ушкодженнями, значна частка постраждалих стикається з психологічними розладами: посттравматичним стресовим розладом, тривожністю, депресією, психосоматичними станами. У зв'язку з цим виникає нагальна потреба у системній психологічній реабілітації поранених, як важливого компоненту їх менеджменту.

Сучасні дослідження підтверджують, що психологічна підтримка поранених є критично важливою для їхнього успішного повернення до повсякденного життя. Зокрема, науковці відзначають принципи підходу до психологічної реабілітації, що включає психотерапію, зміну окремих симптомів до чи після проведення вказаної роботи [1, 2].

Метою дослідження стало обґрунтування необхідності та ефективності психологічної реабілітації поранених під час війни та визначення її основних напрямків.